

... en wat met MDRO in het woonzorgcentrum ?

GENEESKUNDIGE DAGEN ANTWERPEN – “INFECTIEZIEKTEN “ 15/09/2017

DR. TESSA VAN HOUTTE - CRA WZC WISSEKERKE TE BAZEL

Doel

Concrete aanpak bewoner met MDRO

1. Oplossen van casus
 - Draaiboek infectiebeleid = hulpmiddel
 - Bril coördinerend raadgevend arts **CRA**
 - **Huisarts** belangrijke schakel
2. Stappenplan
 - Melding
 - Opvolging
 - Afronding
 - Evaluatie
3. Steekkaarten symptoom – infectieziekten

Historiek

2005 MRSA hype

2006

DRAAIBOEK : INFECTIEBELEID IN RVT - ROB

REGIO WAASLAND

2007

2010 CD-rom

2012
kaf +
CD-rom

Zoektocht

1. Inleiding p 10

- ▶ Werkinstrument
 - ▶ Uniformiteit
 - ▶ Tijdwinst
 - ▶ Toegankelijk
 - ▶ Correcte actuele informatie
 - ▶ Voorkomen paniecreactie
 - ▶ Communicatiemiddel o.a.steekkaarten

▶ Kaft met interactieve CD-rom

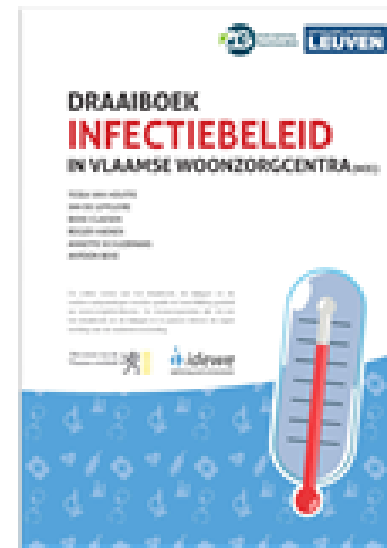
Historiek

verschillende invalshoeken

- ▶ CRA waasland later ook andere CRA's
- ▶ Huisartsen
- ▶ Rusthuiskoopels en woonzorgcentra
- ▶ Ziekenhuishygiëne
- ▶ Vaccinatie en epidemiologie
- ▶ Arbeidsgeneeskunde
- ▶ WIV (Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid)
- ▶ Hoge School Gent (opleiding verpleging)
- ▶ Academisch centrum huisartsgeneeskunde(KUL)
- ▶ Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid

Eindelijk van start **2012** !

- ▶ Doe – kft + interactieve CD-rom
 - ▶ Acco = **uitverkocht**
 - ▶ Idewe

- ▶ On – line gratis aangeboden www.zorginfecties.be
 - ▶ PDF-versie

MDRO anno **2017**

UPDATE !?

- ▶ Inhoud nog steeds actueel
- ▶ Aanvullingen nodig

Inhoudstafel = kapstok

Infectiepreventiebeleid in het WZC

Woordkeuze

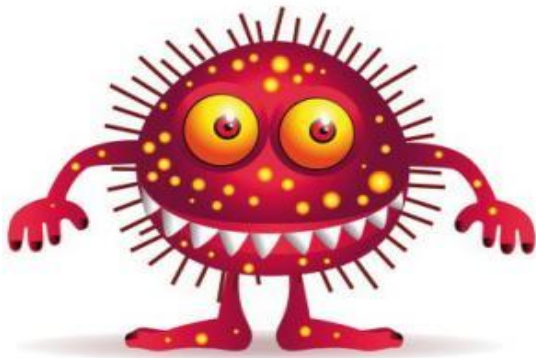
- ▶ Inleiding
- ▶ Algemene Maatregelen
- ▶ Bijkomende Maatregelen
- ▶ Vaccinaties
- ▶ Arbeidsgeneeskunde
- ▶ Aanvullende informatie
- ▶ Materiaal voor navorming
- ▶ Bronnen, links en bijlage

HGR

3 – Antibioticaresistentie in woonzorgcentra

Een ander 'trio inferno'... ondertussen famous **4**!

MRSA

ESBL+

CPE+

VRE

2. Algemene maatregelen

- ▶ Restrictief antibioticabeleid
- ▶ **Algemene voorzorgsmaatregelen**
- ▶ Vaccinatie
- ▶ Hygiëneplan WZC
- ▶ Staande orders
- ▶ Verwittigingsdiagram

2. 2. Algemene voorzorgsmaatregelen

► Toepassen

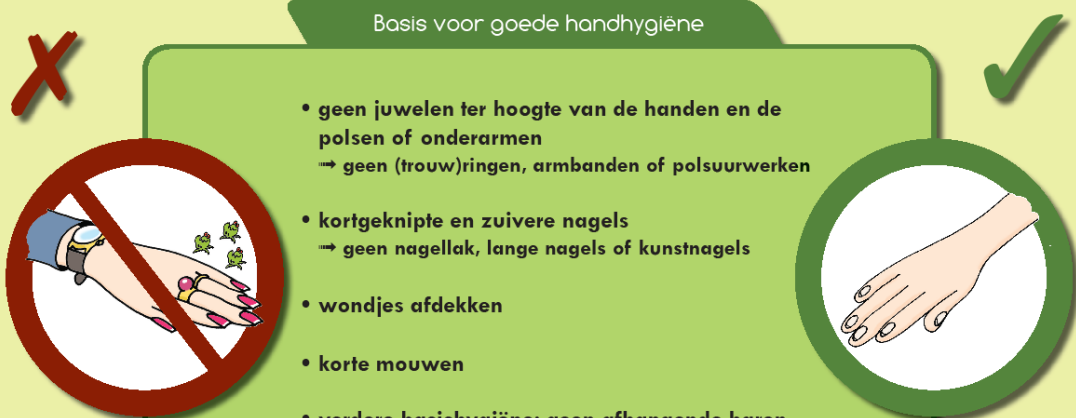
- Bij alle bewoners
- Ziek of niet ziek
- Door alle zorgverstrekkers
- Ook bezoekende huisartsen !

U bent in goede handen

Handhygiëne - basis

Basis voor goede handhygiëne

- geen juwelen ter hoogte van de handen en de polsen of onderarmen
→ geen (trouw)ringen, armbanden of polsuurwerken
- kortgeknipte en zuivere nagels
→ geen nagellak, lange nagels of kunstnagels
- wondjes afdekken
- korte mouwen
- verdere basishygiëne: geen afhangende haren, dassen, lange oorbellen of halskettingen

2.2. Algemene voorzorgsmaatregelen

- ▶ Handhygiëne = **hoeksteen**
- ▶ Persoonlijke – hoest - nieshygiëne
- ▶ Onderhoud o.a. **Productkeuze oppervlakten en voorwerpen**
- ▶ Prikaccidenten

Nies- en hoesthygiëne Voorkom griep en andere infecties!

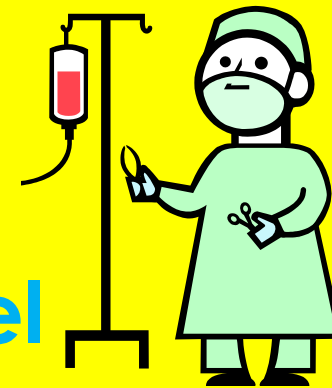
3. Bijkomende maatregelen

p89 ...

3.1. Bijkomende Voorzorgsmaatregelen

- ▶ Discussie
 - ▶ Dragen van beschermende kledij

= **algemene voorzorgsmaatregel**

3. Bijkomende maatregelen

3. BIJKOMENDE MAATREGELEN

3.1 Bijkomende voorzorgsmaatregelen	90
3.1.1 Beschermende kledij: overschoot, handschoenen, masker, veiligheidsbril	92
Overschoot	92
Niet-steriele latexvrije handschoenen	93
Veiligheidsbril	93
Maatig masker	94
Overdrachtsweg en type beschermende kledij	94
3.2 Isolatie	97
Isolatie en beschermende (protectieve) isolatie	97
Vorm van beschermende kledij	98
3.2 Stokkaarten Infectieziekten	99
Flash Info	100
Bijkomende voorzorgsmaatregelen	100
3.2.1 Werken met de stokkaarten	101
Verklarende woordenlijst	102
Overzicht: algemene voorzorgsmaatregelen	105
Overzicht: bijkomende voorzorgsmaatregelen	107
Individuele stokkaarten aanmaken	110
Voorbeeld individuele stokkaart: blancoformulier	111
Informatiekaart bezoekers	112
Aandachtspunten voor bezoekers	114
Registratie infecties in het WZC	115
Transferelementen	119
3.2.2 Stokkaarten	127
Blanco-stokkaarten gebruiken	127
Symptoom – ziektekam onbekend	128
Infectieziekten – ziektekam bekend	137
Indeling stokkaarten MRSA	179

Casus MDRO

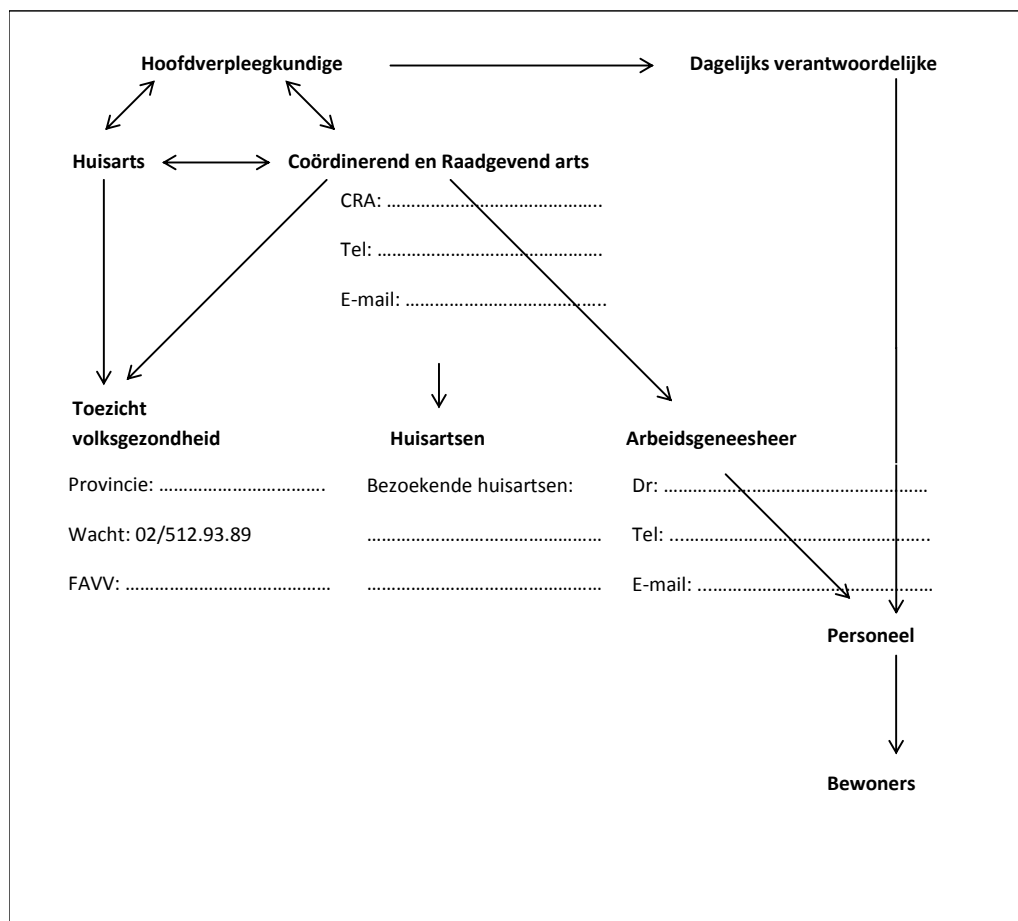
- ▶ 88 j man
- ▶ Beginnende dementie, Diabetes type 2, cardiovasculair belast, hypertenise
- ▶ Begin juli opname ZH voor sepsis vermoeden cholangitis R) IV Tazocin (reeds 5 d amoxyclav ineens terug rilkoorts)
- ▶ 1 maand later zweten +++ geen koorts hyperglycemie: heropname acute cholecystitis opnieuw R) Tazocin IV
- ▶ **Bij opname CPE drager:** isolatie + beschermende kledij + handhygiëne
- ▶ Uiteindelijk switch naar ander antibiotica IV + flagyl
- ▶ Ontslag naar het WZC
- ▶ Vrij NM Telefoon hoofdverplk aan CRA: ontslagbrief specialist is niet meegegeven maar verpleegblad in fluo aangeduid CPE – drager
 - ▶ **Niet op voorhand gesignaleerd aan het WZC**

2. Algemene maatregelen

2. 6. verwittigingsdiagram

p 83 - 87

Verwittigingsdiagram bij infectieziekten met besmettingsgevaar

STAP 1 = melding

- ▶ Hoofdverpleegkundige en/of huisarts
 - ▶ verwittigt CRA
- ▶ Volstaan algemene voorzorgsmaatregelen?
Steeds overlopen en aandacht op vestigen
= nee
- ▶ Bijkomende voorzorgsmaatregelen afspreken?
Steekkaart opstellen
= ja

STAP 1 = melding

- ▶ Hoofdverpleegkundige verwittigt dagelijkse verantwoordelijke
 - ▶ Privacy?
- ▶ Checken aangifteplicht
 - ▶ verwittigt Toezicht Volksgezondheid

= niet nodig

behalve bij vermoeden epidemie

= meer dan 2 gevallen

Welke steekkaart? overzicht

► Symptoom

- Diarree
- Hoest
- Huidinfectie

► Infectieziekten

- Flash info ziekten
- Bijkomende voorzorgsmaatregelen

Infectieziekten – ziektekiem bekend

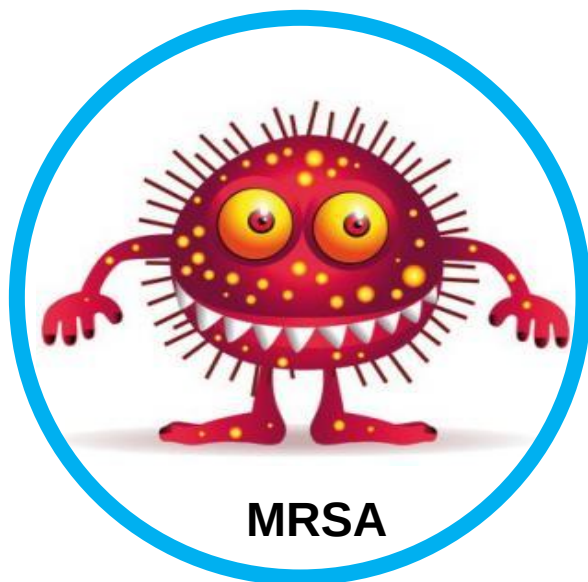
Overzicht

- Blesjes op geslachtsorganen (Herpes genitalis)
- Clostridium difficile (Clostridium difficile)
- ESBL-producerende enterobacteriën
- Flagma (Colitis)
- Geelzucht A (Hepatitis A)
- Geelzucht B (Hepatitis B)
- Geelzucht C (Hepatitis C)
- Griep (Influenza)
- Hersenvliesontsteking (Meningitis)
- Kinkhoest (Pertussis)
- Kiem (Tetanus)
- Koortsblessjes (Herpes labialis)
- Krantenbaard (Impetigo)
- Kroop (Difterie)
- Lutsen (Podiologie)
- Maselen (Morbilli)
- MRSA (Multiresistente Staphylococcus aureus)
- Schimmelinfectie (Candidase)
- Schurft (Scabie)
- Tuberculose
- Voeten (Fulliculose)
- Windpokken (Varicella)
- Wondroos (Erysipelas)
- Zona (Herpes zoster)
- Zwier (Absces)

3 – Antibioticaresistentie in woonzorgcentra

Een ander 'trio inferno'... ondertussen famous **4**!

VRE

MDRO anno **2017** AANVULLING

- ▶ Infectieziekte
 - ▶ ziektekiem bekend
 - ▶ **MDRO**
- ▶ 6. aanvullende info
 - ▶ **6.3 Veelgestelde vragen**

Achtergrondinfo ziekte

Flash info voorontwerp

Flash info: CPE-PRODUCERENDE ENTEROBACTERIËN (Carbapenemase Producerende Enterobacteriaceae)

Verwekker	• Bacteriën die Carbapenemase produceren. Dit is een enzyme die deze bacteriën ongevoelig maakt voor carbapenem-antibiotica. • Enterobacteriën = Klebsiella Pneumoniae, Escherichia Coli, Enterobacter cloacae ... • Pseudomonas aeruginosa • Acinetobacter baumannii
Incubatietijd	• afhankelijk van de microob en immuniteit van de patiënt.
Overdracht	• rechtstreeks contact • onrechtstreeks contact: - via de handen - besmet materiaal - de omgeving • soms druppelinfectie: bij luchtwegeninfecties bij drager van CPE op de slijmvliezen van de luchtwegen
Bron	• andere mensen - zonder symptomen maar CPE- drager = CPE bacteriën aanwezig op intacte huid en/of slijmvliezen: meestal in de darm - zonder symptomen maar gekoloniseerd met CPE= CPE bacteriën aanwezig in beschadigde huid/slijmvliezen, bijvoorbeeld wonde of aanwezig in lichaamsvloeit, bijvoorbeeld sputum, urine - ziek door een besmetting met CPE • zich zelf
Ziektebeeld	• meestal niet ziek • symptomen afhankelijk van lokalisatie: bovenste en onderste luchtwegen, urinewegen, wonde, huid, maagdarm, sepsis • ernst afhankelijk reeds bestaande ziektes (co-morbiditeit)
Verwikkelingen	• verhoogd sterftecijfer op intensieve zorgafdelingen door de co - morbiditeit en antibioticaresistentie
*wangerschap	• geen, bij goede handhygiëne en normale beschermingsmaatregelen
Preventie	• goede handhygiëne, door iedere zorgverlener , bij iedere bewoner
Opmerkingen	• CPE dragers kunnen niet gedekoloniseerd worden in tegenstelling tot MRSA dragers daarom: - geen systematische screening - steeds de algemene voorzorgsmaatregelen strikt toepassen enkele bijkomende voorzorgsmaatregelen bij gekende dragers

Opmerking

- ▶ CPE dragers kunnen niet gedekoloniseerd worden in tegenstelling tot MRSA dragers daarom:
 - geen systematische screening
 - steeds de algemene voorzorgsmaatregelen strikt toepassen
 - enkele bijkomende voorzorgsmaatregelen bij gekende dragers

MDRO anno 2017 AANVULLING

Consensus HGR okt 2017 !?

- ▶ Screening **MDRO**
 - ▶ actief zoeken of niet?
 - ❑ **NU** niet systematisch
 - ▶ Methode
 - ❑ Rectale wisser
 - ❑ Stoelgangstaal
 - ▶ Algoritme voorstel
 - ❑ Bij opname/1 week na laatste screening
 - ❑ 1 week
 - ❑ 1 maand +/- chronische drager

3. BVM

Aanmaak

Individuele steekkaart

- ▶ Snel info uitwisselen
 - ▶ Verzorgend team
 - ▶ Onderhoud
 - ▶ Keuken
 - ▶ Transport
 - ▶ Bezoek
- ▶ **Algemene**
Voorzorgsmaatregelen
Blijven toepassen !

Individuele steekkaart: algemene voorzorgsmaatregelen blijven toepassen!

NAAM:

START:

STOP:

Bijkomende voorzorgsmaatregelen

Besmettelijk materiaal	
Eenpersoonskamer	
Duur isolatie	
Handhygiëne	
Masker	
Handschoenen	
Overschort	
Veiligheidsbril	
Linnen	
Afval	
Instrumentaria	
Bedpan/urinaal/toilet	
Eetgerei	
Excreta/secreta	
Onderhoud	
Transport	
Bezoek	
Einde isolatie	
Opmerkingen	

IN OVERLEG MET:

100

p105 -106

Instrumentaria	- normale reinigings-, ontsmettings- en sterilisatieprocedure - indien bevuild: eerst reinigen met detergent, daarna ontsmetten - bepaalde voorraad op de kamer - zoveel mogelijk individueel houden - moeten tussen elk gebruik van twee bewoners ontsmet worden met een alcoholische oplossing
Bedpan/urinaal/toilet	- persoonlijk houden - reinigings- en ontsmettingsprocedure: hygiëneplan WZC - steeds handschoenen dragen bij verwijderen en uitgieten van bedpan en urinaal - bedpan steeds met deksel afgedekt verwijderen - toilet doorspoelen met gesloten deksel
Eetgerei	- afwasmachine zorgt voor goede ontsmetting - na afruimen: aandacht voor handhygiëne - de kar niet onnodig lang op de gang laten staan
Excreta/secreta	- verwijderen via sanitaire afvoer: aandacht voor handhygiëne - na toiletbezoek: handhygiëne - goede hoest- en nieshygiëne personeel, bewoner en bezoek
Onderhoud	'high touch'-oppervlakken: dagelijkse reiniging 'minimal touch'-oppervlakken: periodieke reiniging - hygiëneplan WZC - handen wassen met water en zeep: na het poetsen van huishoudelijk bevuilde kamers/ruimten - handschoenen: bij het reinigen van de sanitaire ruimte en oppervlakken bevuild met bloed of lichaamsvochten - handen ontsmetten met handalcohol na uitdoen handschoenen
Transport	toegelaten
Bezoek	= niet van toepassing
Einde isolatie	= niet van toepassing

**DRAAIBOEK
INFECTIEBELEID
IN VLAAMSE WOONZORCCENTRA...**

De Vlaamse Woonzorgcentra (VWC) zijn verantwoordelijk voor de verzorging van ouderen in woonzorgcentra. Dit draaiboek geeft richtlijnen voor het infectiebeleid in deze centra.

ELLEVAN

Individuele steekkaart: algemene voorzorgsmaatregelen blijven toepassen!

NAAM: Mister X

START: 16/06/2012

STOP:

Bijkomende voorzorgsmaatregelen: CPE – drager

Besmettelijk materiaal	= afhankelijk plaats waar CPE werd vastgesteld = meestal stoelgang = voorwerpen, voedsel en handen met stoelgang bevuild - voorwerpen of handen met stoelgang bevuild, eventueel onzichtbare sporen
Eenpersoonskamer	• ja • bij voorkeur met eigen toilet en douche ! zo niet als laatste in douche- of badplanning inplannen ! daarna normale reinigings- en ontsmettingsprocedure
Duur isolatie	• niet van toepassing = geen isolatie

Bijkomende voorzorgsmaatregelen:
CPE – drager (vervolg)

Handhygiëne	• basishouding + uitleggen goede hand-, nies- en hoesthygiëne aan de bewoner
Masker	• neen
Handschoenen	• enkel bij zorgcontacten
Overschort	• enkel bij zorgcontacten

MDRO anno **2017**

AANVULLING

- ▶ Overschort
 - ▶ welke type ?
 - ▶ Wanneer welke type ?

Bijkomende voorzorgsmaatregelen: CPE – drager (vervolg)

Linnen	bij verschonen lakens en kleding: steeds handschoenen + overschort aan
Afval	geen bijkomende voorzorgsmaatregelen

Bijkomende voorzorgsmaatregelen: **CPE - drager** (vervolg)

Instrumentaria	• verplicht individueel houden (inclusief stethoscoop, thermometer,...) • onmiddellijk ontsmetten na gebruik: zie hygiëneplan WZC
Bedpan/urinaal/toilet	• verplicht persoonlijk houden • normale ontsmettingsprocedure • steeds doorspoelen met gesloten deksel!

Bijkomende voorzorgsmaatregelen: CPE (vervolg)

Eetgerei	• geen bijkomende voorzorgsmaatregelen
Excreta/secretata	• verwijderen via sanitaire afvoer en gewone afvalprocedure

Bijkomende voorzorgsmaatregelen: **CPE - drager** (vervolg)

Onderhoud	• overschort en handschoenen dragen • kamer als laatste poetsen • reinigen en ontsmetten: hygiëneplan WZC

Knipperlichtkaart

3.2.1. werken met de steekkaarten p113

Aandachtspunten voor bezoekers

3.2.1. werken met de steekkaarten p113

Aandachtspunten voor bezoekers

De toe te passen maatregelen zijn aangekruist. (*) Gelieve deze richtlijnen strikt te volgen! Alle materiaal kan u vinden op de kamer. Voor meer info kan u zich wenden tot het verpleegkundig team van de afdeling.

1. MASKER

- ☐ Nee
- ☐ Ja, dicht bij bewoner
- ☐ Ja, altijd

2. HANDSCHOENEN

- ☐ Nee
- ☐ Ja, bij aanraken van besmet materiaal of bij zorgcontacten met bewoner
- ☐ Ja, altijd

3. SCHORT

- ☐ Nee
- ☐ Ja, bij kans op bevulling
- ☐ Ja, altijd

4. ONTSMETTEN HANDEN

- ☐ Voor betreden van kamer
- ☐ Voor verlaten van kamer
- ☐ Eerst handen wassen met water en zeep, goed spoelen en dan pas ontsmetten voor verlaten van kamer

5. GEEN TOEGANG VOOR

- ☐ Kinderen onder 5 jaar
- ☐ Zwangere vrouwen

Bijkomende voorzorgsmaatregelen:

CPE (vervolg)

Transport

- toegelaten
- dienst telefonisch verwittigen, bij voorkeur onderzoek of ingreep als laatste plannen
- bewoner draagt propere kledij; proper steeklaken
- **voor** vervoer hoofd- en voeteinde bed en/of rolstoel ontsmetten en linnen verversen
- transferdocument invullen en meegeven

Bijkomende voorzorgsmaatregelen: CPE (vervolg)

Bezoek	• toegelaten • informatiekaart bezoekers invullen en toelichten: - ontsmetten handen na het bezoek voor het verlaten van de kamer ! Niet het toilet van bewoner gebruiken

Bijkomende voorzorgsmaatregelen: **CPE – drager** (vervolg)

Einde isolatie	• niet van toepassing

Bijkomende voorzorgsmaatregelen: CPE – drager (vervolg)

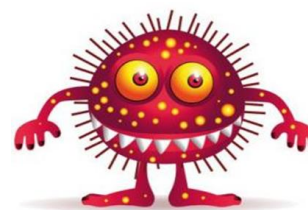
	➤ CRA restrictief antibiotica beleid ! opvolgen = 1 labo
Opmerkingen	! alleen screenen bij epidemie (minimum 3 CPE's op 1 afdeling) stoelgangweek of rectale wisser afnemen ook bij toename ESBL ! bij opname in het WZC van gekende drager van CPE Screeningsfrequentie? ! bij diarree extra bijkomende voorzorgsmaatregelen (zie symptoom steekkaart diarree)

IN OVERLEG MET:

MDRO anno 2017

AANVULLING

Steekkaarten MDRO: plaats p179 spreidingsrisico !

- ▶ Darm: MDRO (CPE, ESBL, VRE)
- ▶ Neus keel perineum: MRSA
- ▶ Sputum
 - ▶ Zonder Productieve hoest
 - ▶ Acute opstoot productieve hoest !
- ▶ Urine
 - ▶ Continent en blaassonde
 - ▶ Incontinentie
 - ▶ Incontinentie en gebrekkige hygiëne !
- ▶ Wonde
 - ▶ Afdekbaar
 - ▶ Niet afdekbaar en gebrekkige hygiëne !
- ▶ Algemeen: infectie !
!!!! = ISOLATIE en BESCHERMENDE KLEDIJ

STAP 2 = opvolging

- ▶ Hoofdverpleegkundige volgt het goed toepassen van de maatregelen op
- ▶ **Nieuwe gevallen** worden aan de CRA gemeld
- ▶ Bij vermoeden epidemie ...**meldingsplicht infectieziekte**
 - ▶ CRA verwittigt Toezicht volksgezondheid
 - ▶ **Outbreak Support Team (OST)**
- ▶ Bijkomende maatregelen bijsturen?

STAP 3 = afronden

- ▶ Besmettingsgevaar geweken
- ▶ Opheffen bijkomende maatregelen
- ▶ Meedelen:
 - ▶ Dagelijkse verantwoordelijke
 - ▶ Verplegend personeel
 - ▶ Onderhoud
 - ▶ Ander personeel WZC

STAP 4 = evaluatie

- ▶ Aanpak
- ▶ Doorspelen info
- ▶ Implementeren genomen maatregelen
-
- ▶ **Vlot verlopen?**
-
- ▶ **Bijsturen naar de toekomst!**

MDRO anno
2017

Nieuwe Campagne
Nuttig

Een initiatief van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid,
in samenwerking met de koepelverenigingen Ferubet, FOS, VVSG en Zorgnet Vlaanderen,
en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

Vlaamse overheid

U bent
in goede handen

Handhygiëne - Wanneer?

Handen wassen met water en zeep

- bij de aanvang en op het einde van de dienst
- vóór de maaltijd
- na toiletgebruik
- na hoesten, niezen of snuiten
- bij zichtbaar bevulde handen
- handen wassen én daarna ontsmetten:
 - ➔ na contact met lichaamsvochten, bloed of slijmvliezen
 - ➔ bij contact met bewoner met diarree of met zijn omgeving

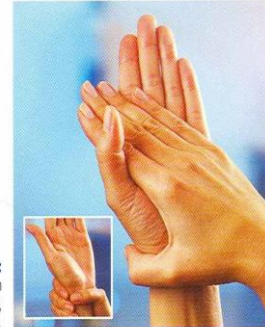
Handen ontsmetten met handalcohol

- vóór en na ieder zorgcontact met een bewoner
- na contact met de directe omgeving van de bewoner of met gebruikt verzorgingsmateriaal
- na het uittrekken van handschoenen
- vóór een zuivere of invasieve handeling

V.L. Chris Vander Auwera, Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, Koning Albert II-laan 35 bus 33, 1030 Brussel

Doe de test ...

Handhygiëne

Stap 1:
Wrijf de handpalmen
over elkaar,
inclusief de polsen.

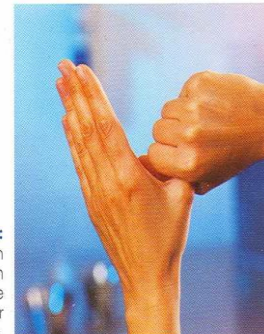
Stap 2:
Wrijf over de linker
handrug met de
rechter handpalm
en andersom.

Stap 3:
Wrijf de handpalmen
tegen elkaar met
verstrengelde
gespreide vingers.

Stap 4:
Wrijf de buitenkant
van de vingers in de
palm van de andere
hand en andersom.

Stap 5:
Draai de duim van
de ene hand rond in
de gesloten andere
hand. Doe dit voor
beide handen.

Stap 6:
Houd de vingers bij
elkaar en draai de
vingers in de palm
van de andere hand.
Doe dit voor beide
handen.

MDRO anno **2017** update !?

► **Discussie**

- HGR MDRO in ZH haalbare consensus aanpak in WZC
- meer ondersteuning, transparantie, uniformiteit

► **Zoektocht middelen**

- Update draaiboek infectiebeleid MDRO 2017
- Interactieve Website

Wordt vervolgd ...

